

حالت کلی تساوی جریان کمان‌ها در شبکه‌های جریان چندکالایی

حسن صالحی فتح‌آبادی* - محمدعلی رعایت‌پناه

دانشکده ریاضی و علوم کامپیوتر، پردیس علوم، دانشگاه تهران، تهران، ایران

* مسئول مکاتبات - آدرس الکترونیکی: salehi@khayam.ut.ac.ir

(دریافت: ۸۵/۹/۲۱؛ پذیرش: ۸۶/۶/۲۰)

چکیده

در این مقاله مسئله شبکه جریان چند کالایی با جریان‌های مساوی روی کمان‌های معین مطرح می‌شود. قیود تساوی ایجاب می‌کند که جریان کمان‌های عضو زیر مجموعه‌های معین، برای کالاهای مجزا و مشخص مساوی باشند. به‌منظور حل این مسئله ابتدا با استفاده از الگوریتم تخصیص ظرفیت یک جواب شروع، برای مسئله به‌وجود می‌آوریم. سپس با استفاده از تکنیک تخفیف لاگرانژین روی قیود کلی یک کران پایین، و بعد با استفاده از الگوریتم سیمپلکس شبکه محاط‌شده، یک کران بالا را برای مقدار تابع هدف محاسبه می‌کنیم. آنگاه کران‌های بالا و پایین را تعدیل کرده تا به جواب بهینه یا جواب بسیار نزدیک به بهینه برسیم.

واژه‌های کلیدی: شبکه‌های جریان، جریان‌های چندکالایی، تخفیف لاگرانژین، الگوریتم سیمپلکس شبکه، جریان با هزینه محدب.

مقدمه

$x_{ij}^k = x_{(p,q)kr} \quad (i, j) \in A_{kr}, k = 1, \dots, K, r = 1, 2, \dots, S_k \quad (1.c)$
 $0 \leq x_{ij}^k \leq u_{ij}^k \quad (i, j) \in A, k = 1, \dots, K \quad (1.d)$
 قیود (1.a) قیود ظرفیت کلی، قیود (1.b) قیود تعادل جریان، قیود (1.c) قیود تساوی جریان و قیود (1.d) قیود ظرفیت مربوط به کالای نوع k ام و A^k ماتریس وقوع گره-کمان کالای k ام می‌باشند.

ابتدا مسئله شبکه جریان مساوی در حالت تک کالایی توسط علی و همکارانش مطرح شد و سپس مسئله جریان با حداقل هزینه، - وقتی که جریان روی جفت‌های مشخصی از کمان‌ها مساوی بود- را حل کردند. (Ali et al., 1988). سپس آهو‌جا و همکارانش مسئله جریان مساوی ساده - که جریان روی یک زیر مجموعه دلخواهی از کمان‌ها مساوی بود- را مورد بررسی قرار دادند. (Ahuja et al., 1999). بالاخره کالوت مسئله جریان مساوی کلی را بیان کرد که جریان روی چند زیر مجموعه از کمان‌ها مساوی است (Calvete 2003). به‌طور کلی همه این بررسی‌ها شبکه‌های جریان تک کالایی را مورد توجه قرار می‌دادند در حالی که بسیاری از سیستم‌های واقعی، به‌خصوص سیستم‌های حمل‌ونقل، بیش از یک نوع کالا در شبکه، در جریان می‌باشند.

در این مقاله سعی بر این است که جریان‌های مساوی روی زیرمجموعه‌هایی از کمان‌ها برای شبکه جریان چند کالایی تجزیه و تحلیل شده و الگوریتمی برای حل آن ارائه شود. مسئله P1 را طی چهار مرحله کلی زیر بررسی و حل می‌کنیم:
 مرحله اول: ساده سازی مسئله و به‌دست آوردن یک نقطه شروع

شبکه $G = (N, A)$ را در نظر بگیرید که N مجموعه گره‌ها با Π عضو و A مجموعه کمان‌ها با m عضو است. تعریف می‌کنیم x_{ij}^k مقدار کالای نوع k ام روی کمان (i, j) و c_{ij}^k و u_{ij}^k به‌ترتیب هزینه انتقال یک واحد از کالا و ظرفیت این کمان برای کالای k ام باشند. c^k, x^k را بردار جریان و بردار هزینه برای کالای k ام و b^k را بردار عرضه و تقاضای کالای نوع k ام می‌گیریم. تعداد انواع کالا در شبکه برابر K و u_{ij} را ظرفیت کلی کمان (i, j) در نظر می‌گیریم (به‌طوری‌که مجموع تمام جریان‌های روی کمان (i, j) از u_{ij} بیشتر نشود). زیرمجموعه‌های $A_{kr} \subseteq A$ و $r = 1, 2, \dots, S_k$ و $k = 1, 2, \dots, K$ با کمان مرجع $(p, q)_{kr} \in A_{kr}$ داده شده‌اند. این مجموعه‌ها شامل کمان‌هایی هستند که لازم است جریان نوع k ام روی کمان‌های هر یک از آنها مساوی مقدار جریان کمان مرجع آن مجموعه باشد. حال با توجه به تعاریف داده شده حالت کلی مسئله چند کالایی با جریان مساوی را می‌توان به‌صورت فرمول زیر بیان کرد:

$$P1 \quad \text{Min} \sum_{1 \leq k \leq K} c^k x^k \quad (1)$$

$$S.t \quad \sum_{1 \leq k \leq K} x_{ij}^k \leq u_{ij} \quad , \quad (i, j) \in A \quad (1.a)$$

$$A^k x^k = b^k \quad , \quad k = 1, \dots, K \quad (1.b)$$

پیشرفته: (i, j) و کالای k باشد، با توجه به تعریف ماتریس وقوع گره-کمان، درایه $\lambda_m + 1$ و درایه $\lambda_m - 1$ و بقیه درایه ها صفر می شود. سپس اینگونه تعریف می کنیم:

$$A_r^k = \sum_{(i,j) \in A_{kr}} A_{ij}^k, \quad k=1,2,\dots,K, \quad r=1,2,\dots,S_k$$

در واقع بردار ستونی است که از جمع بردارهای ستونی ماتریس A متناظر با کمان های (i, j) در A_{kr} به دست آمده است. درایه $\lambda_m + 1$ بردار ستونی A_r^k متناظر است با مجموع $+1$ و -1 ، در سطر λ_m که $+1$ مربوط به ضریب متغیر x_{ij}^k (یعنی کمانی از A_{kr} که از گره i خارج شده است) و -1 مربوط به ضریب متغیر x_{ji}^k (یعنی کمانی از A_{kr} که به گره i وارد شده است) می باشد. بنابراین اگر $out_r^k(i)$ را تعداد کمان های در A_{kr} خارج شونده از گره i و $in_r^k(i)$ را تعداد کمان های در A_{kr} را وارد شونده به گره i و a_r^{ki} را λ_m مؤلفه از A_r^k نمایش دهیم، داریم:

$$a_r^{ki} = out_r^k(i) - in_r^k(i)$$

$$k=1,2,\dots,K, \quad r=1,2,\dots,S_k, \quad i=1,2,\dots,n,$$

با توجه به نمادهای بالا به آسانی لم زیر ثابت می شود.

لم ۱:

$$-(n-1) \leq a_r^{ki} \leq (n-1) \quad (a)$$

$$\sum_{i \in N} a_r^{ki} = 0 \quad (b)$$

$$-m_{kr} \leq \sum_{i \in N'} a_r^{ki} \leq m_{kr} \quad (c)$$

که N' زیر مجموعه دلخواه از مجموعه گره ها و m_{kr} تعداد کمان ها در A_{kr} می باشد.

اثبات: صحت بندهای a و b به سادگی قابل قبول می باشد. بنابراین تنها به اثبات بند c می پردازیم.

با توجه به تعریف a_r^{ki} داریم:

$$\sum_{i \in N'} a_r^{ki} = \sum_{i \in N'} out_r^k(i) - in_r^k(i) = \sum_{i \in N'} out_r^k(i) - \sum_{i \in N'} in_r^k(i)$$

پس برای گره های $i \in N'$ حداکثر ممکن است تمام کمان ها در A_{kr} از این گره ها خارج شونده باشند، یعنی:

$$\sum_{i \in N'} in_r^k(i) = 0 \quad \text{و} \quad \sum_{i \in N'} out_r^k(i) = m_{kr}$$

$$\Rightarrow \sum_{i \in N'} a_r^{ki} = m_{kr} \quad (1)$$

و یا برای گره های $i \in N'$ حداکثر ممکن است تمام کمان ها در A_{kr} به این گره ها وارد شونده باشند، یعنی:

$$\sum_{i \in N'} in_r^k(i) = m_{kr} \quad \text{و} \quad \sum_{i \in N'} out_r^k(i) = 0$$

مرحله دوم: استفاده از تخفیف لاگرانژین (lagrangian Relaxtion) و به دست آوردن یک کران پایین برای مسئله:

مرحله سوم: استفاده از الگوریتم سیمپلکس شبکه محاط شده (Embedded Network) برای به دست آوردن یک کران بالا برای مسئله:

مرحله چهارم: تکرار مرحله های دوم و سوم تا شرط توقف (نزدیکی کران های بالا و پایین) به دست آید، (بیان الگوریتم اصلی).

در بخش های بعدی به بیان جزئیات اجرای مراحل اول تا چهارم به ترتیب زیر می پردازیم. در بخش ۲ به نحوه ساده سازی مسئله و محاسبه یک جواب اولیه و در بخش ۳ روش تخفیف لاگرانژین را به کار گرفته و یک کران پایین برای مقدار تابع (۱) محاسبه می کنیم. در بخش ۴، کران بالای مقدار تابع (۱) کرده و در نهایت در بخش ۵ به بیان جزئیات الگوریتم اصلی می پردازیم.

ساده سازی و به دست آوردن یک نقطه شروع پیشرفته:

برای ساده سازی مسئله ابتدا قیود تساوی را در بقیه قیود و تابع هدف جایگذاری می کنیم: یعنی قیود (1.c) را در قیود (1.a) و (1.b) و تابع هدف جایگذاری کرده و تعریف می کنیم:

$$A_k = A - U_{r=1}^{S_k} A_{kr}, \quad k=1,2,\dots,K$$

زیر مجموعه ای از کمان های شبکه است که لازم نیست جریان روی کمان های آن در قیود تساوی (قیود 1.c) صدق کند. از آنجایی که جریان روی کمان های مجموعه A_{kr} باید با هم رابطه تساوی داشته باشد پس جریان روی کمان های مجموعه A_{kr} در هر تکرار یا صفر خواهد شد یا برابر مقدار $x_{(p,q)kr}$ ، که هزینه انتقال یک واحد جریان روی کمان های مجموعه A_{kr} برابر است با:

$$c_r^k = \sum_{(i,j) \in A_{kr}} c_{ij}^k, \quad r=1,2,\dots,S_k, \quad k=1,2,\dots,K$$

و حداکثر جریان مجاز روی کمان های مجموعه A_{kr} برابر است با:

$$u_r^k = \min \{ u_{ij}^k | (i,j) \in A_{kr} \}, \quad r=1,2,\dots,S_k, \quad k=1,2,\dots,K$$

یعنی $0 \leq x_{(p,q)kr} \leq u_r^k$.

ماتریس A دارای nk سطر و mK ستون است و به شکل زیر می باشد.

$$A = \begin{bmatrix} A^1 & & & 0 \\ & A^2 & & \\ & & \ddots & \\ 0 & & & A^K \end{bmatrix}$$

A^k ، $k=1,2,\dots,K$ ماتریس وقوع گره-کمان مربوط به کالای نوع k ام است. با توجه به تعریف ماتریس وقوع گره-کمان، تعداد عناصر $+1$ در سطر λ_m معرف تعداد کمان های خارج شونده از گره i (درجه خروجی گره i) تعداد عناصر -1 در سطر λ_m معرف تعداد کمان های وارد شونده

به گره i (درجه ورودی گره i) است. اگر A_{ij}^k ستون مربوط به کمان

$$0 \leq x_{(p,q)kr} \leq u_r^k \quad k = 1, 2, \dots, K, r = 1, \dots, s_k \quad (2.d) \quad \Rightarrow \sum_{i \in N^r} a_r^{ki} = -m_{kr} \quad (2)$$

حال می‌خواهیم یک نقطه شروع پیشرفته را برای مسئله P2 پیدا کنیم، این کار را با استفاده از روش تخصیص ظرفیت انجام می‌دهیم. (Mc Bride et al. 1997) در ابتدا به ازاء کمان (i, j) و جریان k متغیر تخصیص ظرفیت Y_{ij}^k ($Y_{(p,q)kr}$) را نسبت می‌دهیم به‌طوری‌که:

$$x_{(p,q)kr} \leq Y_{(p,q)kr} \\ x_{ij}^k \leq Y_{ij}^k \\ \sum_{k=1}^K \sum_{r=1}^{s_k} \delta_{r ij}^k Y_{(p,q)kr} + \sum_{1 \leq k \leq K} \varepsilon_{ij}^k Y_{ij}^k \leq u_{ij} \quad (i, j) \in A$$

روش تخصیص ظرفیت:

اگر در مسئله P2 از قیود ظرفیت کلی (یعنی قیود 2.a) صرف نظر کنیم، مسئله P2 به K مسئله جریان مساوی کلی برای کالاهای متفاوت و مجزا تبدیل می‌شود که جریان بهینه هر کدام را می‌توان با استفاده از الگوریتم سیمپلکس شبکه برای مسئله جریان مساوی کلی به‌دست آورد. (Calvete, 2003) مسئله قابل بحث در اینجا چگونگی مقاردهی به متغیرهای تخصیص ظرفیت است به‌طوری‌که زیر مسئله نشدنی نشود همان‌طور که می‌دانیم در روش زیر-گرادیان (Subgradient) در هر تکرار با استفاده از روش تصویر (Projection)، مقادیر طوری تخصیص می‌یابند که زیر مسئله نشدنی نشود (Ahuja et al., 1993). ولی در اینجا ما به‌جای روش تصویر از الگوی جریان با هزینه محدب (Convex Cost flow) استفاده می‌کنیم (Mcbride et al., 1997; Ahuja et al., 1993). در واقع در هر تکرار متغیرهای X را باید طوری مقاردهی کنیم تا قیودهای (2.a) برقرار شوند. این شرط را با توجه به تعریف متغیرهای تخصیص ظرفیت و الگوی هزینه محدب، ایجاد می‌کنیم. یعنی مجموع جریان‌ها روی هر کمان می‌تواند از ظرفیت کلی بیشتر شوند اما این کار با یک جریمه بالا امکان‌پذیر است. مسئله تخصیص ظرفیت زیر را در نظر بگیرید:

P3:
 $Z(y) = \min CX + M(X - Y)^+ \quad (3)$

S.t
 $D^k X^k = b^k \quad k = 1, 2, \dots, K$
 $0 \leq x_{ij}^k \leq u_{ij}^k$
 $0 \leq x_{(p,q)kr} \leq u_r^k$

$(i, j) \in A_k, \quad k = 1, 2, \dots, K$

$k = 1, 2, \dots, K, \quad r = 1, 2, \dots, s_k$

که CX تابع هدف مسئله p2 و M یک مقدار بسیار بزرگ است و درایه‌های بردار $(X - y)^+$ برابر است با $\max(x_{ij}^k - y_{ij}^k, 0)$ برای هر $(i, j) \in A_k$ و $\max(x_{(p,q)kr}^k - y_{(p,q)kr}^k, 0)$ برای هر $r = 1, 2, \dots, s_k$ و $k = 1, 2, \dots, K$

از روابط ۱ و ۲ نتیجه مطلوب حاصل می‌شود. پس از جای‌گذاری قیود (1.c) در قیود (1.b) و استفاده از نمادهای قبلی، قید گره i مربوط به کالای k ام برابر:

$$\sum_{\{j:(i,j) \in A_k\}} x_{ij}^k - \sum_{\{j:(j,i) \in A_k\}} x_{ji}^k + \sum_{r=1}^{s_k} a_r^{ki} x_{(p,q)kr} = b_i^k \quad i = 1, \dots, n \quad (3)$$

خواهد گردید. ماتریس D^k ی به‌وجود آمده توسط n سطر بالا (3) را ماتریس ضرایب کالای k در حالت تساوی می‌نامیم. توجه کنید که ماتریس D^k متشکل از دو زیر ماتریس به شکل قیود کلاسیک جریان شبکه (ماتریس‌های یک‌هنگ unimodular) و ماتریس متناظر با کمان‌های با جریان مساوی است. ماتریس D^k دارای n سطر و $|A_k| + s_k$ ستون است. به‌ازای هر کالا چنین ماتریسی به‌دست می‌آید. بنابراین ماتریس D را به‌صورت زیر تعریف می‌کنیم:

$$D = \begin{bmatrix} D^1 & & 0 \\ & D^2 & \\ 0 & & \ddots \\ & & & D^K \end{bmatrix}$$

به‌منظور جای‌گذاری قیود تساوی (قیود 1.c) را در قیود ظرفیت کلی (قیود 1.d) جای‌گذاری کنیم. برای بازنویسی مجدد این قیود دو نماد زیر را اینگونه تعریف می‌کنیم که:

$$\varepsilon_{ij}^k = \begin{cases} 1 & (i, j) \in A_k \\ 0 & O.W \end{cases}$$

$$\delta_{r ij}^k = \begin{cases} 1 & (i, j) \in A_{kr} \\ 0 & O.W \end{cases}$$

بنابراین قیود ظرفیت کلی (قیود 1.d) به شکل زیر در می‌آید:

$$\sum_{k=1}^K \sum_{r=1}^{s_k} \delta_{r ij}^k x_{(p,q)kr} + \sum_{1 \leq k \leq K} \varepsilon_{ij}^k x_{ij}^k \leq u_{ij} \quad (i, j) \in A$$

ماتریس حاصل از جای‌گذاری قیود (1.c) در (1.a) را B می‌نامیم.

اکنون مسئله P1 را می‌توان به‌صورت زیر نوشت:

P2:
 $\sum_{k=1}^K \sum_{(i,j) \in A_k} c_{ij}^k x_{ij}^k + \sum_{k=1}^K \sum_{r=1}^{s_k} c_r^k x_{(p,q)kr} \quad (2)$

S.t
 $\sum_{k=1}^K \sum_{r=1}^{s_k} \delta_{r ij}^k x_{(p,q)kr} + \sum_{1 \leq k \leq K} \varepsilon_{ij}^k x_{ij}^k \leq u_{ij} \quad (i, j) \in A \quad (2.a)$

$D^k X^k = b^k \quad k = 1, 2, \dots, K \quad (2.b)$

$0 \leq x_{ij}^k \leq u_{ij}^k \quad (i, j) \in A_k, \quad k = 1, 2, \dots, K \quad (2.c)$

$$y_{ij}^{k(t+1)} = \min \{ y_{ij}^{kt}, z_{ij}^{k(t+1)} \}$$

(۴) حل مسئله بامتغیرهای تخصیص ظرفیت جدید و چک کردن شرط توقف:

$Z(y^{t+1})$ را با الگوریتم سیمپلکس شبکه برای مسئله جریان مساوی کلی حل کرده و مقدار بهینه x_{ij}^{t+1} را به دست می آوریم. اگر $BX^{t+1} \leq U$ یا $t > n$ الگوریتم خاتمه می یابد در غیر این صورت متغیر t را یک واحد اضافه کرده ($t=t+1$) و از مرحله ۲ الگوریتم تکرار می کنیم. توجه کنید که این الگوریتم یک روش ابتکاری بوده و ممکن است به جواب شدنی مسئله P2 منجر نشود اما با توجه به شرط پایانی این الگوریتم امکان حذف یک جواب شدنی به طور اتفاقی در یک تکرار وجود ندارد. بنابراین این الگوریتم یک جواب شدنی یا یک جواب نزدیک به شدنی بودن را می دهد، جواب نهایی به دست آمده از الگوریتم تخصیص ظرفیت را x_0 می نامیم.

مسئله P3 یک مسئله با جریان هزینه محدب است. جواب پایه ای برای مسائل برنامه ریزی خطی با هزینه محدب در مقابل مسائل با هزینه خطی یک جواب توسعه یافته است. یعنی اینکه متغیرهای غیر پایه ای می توانند در نقاط انفصال (نقطه ای بین کران بالا و پایین) باشند. درحالیکه در روش استاندارد سیمپلکس، متغیرهای غیر پایه ای باید حتماً در کران بالا یا پایین خود باشند. بنابراین جواب x_0 اگر چه یک جواب پایه ای مسئله P3 است اما یک جواب پایه ای برای مسئله P2 نیست، زیرا متغیرهای غیر پایه ای x_0 می توانند در نقاط انفصال باشند (Ahuja et al., 1993).

استفاده از تخفیف لاگرانژین و به دست آوردن یک کران پایین برای مسئله

تکنیک تخفیف لاگرانژین را برای مسئله چند کالایی با جریان مساوی (مسئله P2) به کار می بریم و به هر قید 2.a ضریب لاگرانژین نامنفی w_{ij} را نسبت می دهیم W را بردار m تایی از ضرایب لاگرانژین در نظر می گیریم، زیر مسئله لاگرانژین عبارت است از:

P4:

$$l(W) = \text{Min} \sum_{k=1}^K \sum_{(i,j) \in A_k} c_{ij}^k x_{ij}^k + \sum_{k=1}^K \sum_{r=1}^{S_k} c_r^k x_r^k + W(BX-U) \quad (4.a)$$

S.t

$$D^k x^k = b^k \quad k = 1, 2, \dots, K \quad (4.b)$$

$$0 \leq x_{ij}^k \leq u_{ij}^k \quad (i, j) \in A_k, \quad k = 1, 2, \dots, K \quad (4.c)$$

$$0 \leq x_{(p,q)kr} \leq u_r^k \quad r = 1, 2, \dots, S_k, \quad k = 1, 2, \dots, K \quad (4.d)$$

در ابتدا در مسئله P4 در قسمت (4.a)، قسمت $W(BX-U)$ را باز کنیم. (می دانیم ماتریس B از جایگذاری قیود 1.c در 1.a به دست آمده

الگوریتم تخصیص ظرفیت، ابتدا به هر متغیر تخصیص ظرفیت متناظر با هر کمان، یک ظرفیت اختصاص می دهد (ظرفیت اولیه به عنوان کران بالای کمان منظور می شود) سپس با الگوریتم سیمپلکس شبکه برای مسئله جریان مساوی کلی (Calvete 2003) یک جریان بهینه به دست می آید. اگر این جریان حاصل، قیدهای کران بالای کمانها (قیود 2.a) را برآورده کند، الگوریتم متوقف و در غیر این صورت ظرفیت کمانها را به هنگام کرده و ادامه می دهد. این روند به دفعات معینی ادامه می یابد تا یک جواب قابل قبول به دست آید.

الگوریتم تخصیص ظرفیت را با در نظر گرفتن یک n ثابت در زیر بیان می کنیم.

الگوریتم تخصیص ظرفیت:

(۱) مقداردهی اولیه:

ابتدا مقدار اولیه y را برابر با کران بالای کمانها یعنی $y^0 = U$ می گیریم. سپس به وسیله الگوریتم سیمپلکس شبکه برای مسئله جریان مساوی کلی $Z(y^0)$ را حل می کنیم. جواب بهینه به دست آمده را X^0 نمایش داده و $t=0$ می گیریم.

(۲) محاسبه γ^t :

تعریف می کنیم $\gamma^t = BX^t$ ، در واقع γ_{ij}^t مجموع جریانهای X^t روی کمان (i,j) در مرحله t ام است.

(۳) به هنگام کردن متغیرهای تخصیص ظرفیت:

متغیرهای تخصیص ظرفیت را باید به گونه ای به هنگام کرد که در تکرارهای بعد قیود ظرفیت کلی برقرار باشند.

بنابراین اگر $\gamma_{ij}^t \leq u_{ij}$ باشد، با ظرفیت تخصیص یافته قبلی، قید کلی کمان (i,j) برقرار است، اما اگر $\gamma_{ij}^t > u_{ij}$ باشد به معنای آن است که مجموع جریانهای روی کمان (i,j) از حد مجاز تجاوز می کند پس باید متغیرهای تخصیص ظرفیت را بنحوی تعدیل کرد. این تعدیل بستگی به مقدار جریان کالای نوع k ام روی کمان (i,j) در مرحله t ام یعنی x_{ij}^{kt} دارد. حالت $x_{ij}^{kt} = 0$ ، در مقدار γ_{ij}^t بی تاثیر است لذا ظرفیت تخصیص یافته متناظر با آن یعنی y_{ij}^{kt} تغییر نمی کند. اما حالت $x_{ij}^{kt} > 0$ ، در مقدار γ_{ij}^t تاثیرگذار است و باید y_{ij}^{kt} متناظر با آن کاهش یابد. برای این منظور متغیر $z_{ij}^{k(t+1)}$ را به صورت زیر تعریف می کنیم:

$$z_{ij}^{k(t+1)} = \begin{cases} \frac{x_{ij}^{kt} u_{ij}}{\gamma_{ij}^t} & \text{if } x_{ij}^{kt} > 0 \text{ and } \gamma_{ij}^t > u_{ij} \\ \gamma_{ij}^t & \text{if } x_{ij}^{kt} = 0 \text{ or } \gamma_{ij}^t \leq u_{ij} \end{cases}$$

حال متغیرهای تخصیص ظرفیت کالای k ام متناظر با کمان (i,j) در مرحله بعد یعنی $y_{ij}^{k(t+1)}$ را به صورت زیر به هنگام می کنیم:

(است).

مرحله ۲. به‌هنگام کردن بردار W^p :

اگر $V_{(p,q)kr}^p, V_{ij}^{kp}$ را جواب بهینه مسئله جریان مساوی کلی (مسئله p5) برای کالای k ام در نظر بگیریم برای به‌هنگام کردن w_{ij}^{p+1} طبق فرمول زیرگردایان داریم:

$$w_{ij}^{p+1} = [w_{ij}^p + \theta_p (\sum_{1 \leq k \leq K} v_{ij}^{kp} - u_{ij})]^+ \quad \forall (i, j) \in A$$

که در این فرمول $v_{ij}^{kp} = v_{(p,q)kr}^p$ و $\forall (i, j) \in A_{kr}$ ، $r = 1, 2, \dots, S_k, k = 1, 2, \dots, K$ ، و θ_p طول گام است.

در اینجا دو بحث به‌وجود می‌آید. بحث اول مربوط به مقدار اولیه W و بحث دوم مربوط به شرط توقف برای روش تکراری لاگرانژین است. برای مقدار اولیه W جواب به‌دست آمده از الگوریتم تخصیص ظرفیت، یعنی x_0 را در نظر بگیرید همانطور که بیان شد x_0 جواب پایه ای مسئله p3 است. ولی جواب پایه ای مسئله p2 نیست، زیرا متغیرهای غیر پایه ای x_0 می‌توانند در نقاط انفصال باشند. ما جواب y^0 را از جواب x_0 بدین صورت می‌سازیم که برای متغیرهای غیرپایه‌ای x_0 که در نقاط انفصالشان هستند y^0 متناظر را در کران پایین قرار داده و بقیه متغیرها را برابر x_0 در نظر بگیریم سپس $W^0 = By^0 - U$ می‌گیریم. بدین ترتیب مقدار اولیه را برای W به‌دست می‌آوریم. (از آنجایی که x_0 یک جواب شدنی یا یک جوابی نزدیک به شدنی برای مسئله P2 است و با توجه به نحوه محاسبه W^0 و y^0 ، اکثر درایه W^0 منفی است بنابراین اکثر درایه‌های W^0 در تکرار بعد تبدیل به صفر می‌شود).

اکنون چند قاعده برای شرط توقف رویه تکراری تخفیف لاگرانژین براساس کران پایین بیان می‌نماییم.

قضیه ۱: فرض کنید که تکنیک تخفیف لاگرانژین در مسئله $\text{Min. } \{cx; Ax \leq b, x \in X\}$ با تخفیف قیود $Ax \leq b$ اجرا شده باشد. اگر که برای بعضی مقادیر ماتریس ضرایب لاگرانژین W ، جواب به‌دست آمده y^* از مسئله لاگرانژین، یک جواب شدنی مسئله $p \leq$ باشد که در شرط مکمل زائد $W(Ay^* - b) = 0$ صدق کند، آنگاه y^* یک جواب بهینه برای مسئله بهینه سازی $p \leq$ است (Ahuja et al., 1993).

قاعده بعدی توقف، مربوط به اختلاف کران بالا و کران پایین تابع هدف است، اگر LB را مقدار کران پایین تابع هدف و UB را مقدار کران بالا تابع هدف بنامیم، چون در الگوریتم اصلی هر دو کران بالا و پایین را به کار می‌بریم بنابراین اگر شرط زیر صادق باشد جواب به‌دست آمده بسیار نزدیک بهینگی است.

قضیه ۲: $\frac{UB-LB}{|LB|+1} \leq \text{TOL}$ که معمولاً $\text{TOL} = 10^{-6}$ است

$$W(BX-U) = \sum_{k=1}^K \sum_{(i,j) \in A_k} w_{ij} x_{ij}^k - \sum_{(i,j) \in A} w_{ij} u_{ij} + \sum_{k=1}^K \sum_{r=1}^{s_k} (\sum_{(i,j) \in A_{kr}} w_{ij}) x_{(p,q)kr}$$

به‌عبارت دیگر سطر (4.a) را می‌توان به‌صورت زیر نوشت:

$$\sum_{k=1}^K \sum_{(i,j) \in A_k} (c_{ij}^k + w_{ij}^k) x_{ij}^k + \sum_{k=1}^K \sum_{r=1}^{s_k} ((\sum_{(i,j) \in A_{kr}} w_{ij}) + c_r^k) x_{(p,q)kr} - \sum_{(i,j) \in A} w_{ij} u_{ij}$$

برای یک ماتریس ضرایب لاگرانژین ثابت داده شده W ، مقدار $\sum_{(i,j) \in A} w_{ij} u_{ij} -$ در تابع هدف مسئله یک مقدار ثابت است. بنابراین در مسئله می‌نیمم سازی با w_{ij} ثابت می‌توان از آن صرف نظر کرد. بنا به این روش، مسئله p4 به K مسئله مجزای جریان مساوی کلی تبدیل می‌شود که هزینه هر متغیر که در قیود تساوی نیست برابر $c_{ij}^k + w_{ij}^k$ و هزینه هر متغیر که در قیود تساوی است برابر با: $(\sum_{(i,j) \in A_{kr}} w_{ij}) + c_r^k$ می‌باشد. بنابراین حل زیر مسئله لاگرانژین از دو مرحله تشکیل شده است.

مرحله ۱. حل مسئله جریان مساوی کلی برای هر کالا:

اگر ماتریس ضرایب کالای k در حالت تساوی را با D^k و بردار نیازمندی کالای k ام را با b^k نمایش دهیم، برای ماتریس ثابت داده شده W^p در تکرار p ام $z^k(W^p)$ را به‌صورت زیر تعریف کنیم:

$$P5: z^k(W^p) = \text{Min} \sum_{(i,j) \in A_k} (c_{ij}^k + w_{ij}^p) x_{ij}^p + \sum_{r=1}^{s_k} ((\sum_{(i,j) \in A_{kr}} w_{ij}^p) + c_r^k) x_{(p,q)kr}$$

S.t

$$D^k x^k = b^k \quad (5.a)$$

$$0 \leq x_{ij}^k \leq u_{ij}^k \quad (i, j) \in A_k \quad (5.b)$$

$$0 \leq x_{(p,q)kr} \leq u_r^k \quad r = 1, 2, \dots, s_k \quad (5.c)$$

حال با استفاده از الگوریتم سیمپلکس شبکه برای مسئله جریان مساوی کلی مسئله p5 را برای یک بردار ثابت داده شده W^p حل می‌کنیم. حل مسئله p4 برای یک ماتریس ثابت داده شده W^p برابر است با:

$$Z(W^p) = \sum_{k=1}^K z^k(W^p)$$

(Gulpinar et al. 2002).

(۳) حرکت به یک نقطه جدید:

$$- \text{قرار دهید } W_{ij}^{p+1} \leftarrow [W_{ij}^p + \theta \Delta_{ij}^p]^+$$

- اگر $\text{Max}_{(i,j) \in A} \theta \Delta_{ij}^p \leq 0/005$ بنا به قضیه ۳ الگوریتم خاتمه می پذیرد.

در غیر این صورت $p \leftarrow p + 1$ و به مرحله (۲) بروید.

توجه کنید که طول گام θ تعریف شده در این الگوریتم در شرایطی که (Ahuja et al., 1993) برای همگرایی بیان کرده است صدق می کند.

به دست آوردن یک کران بالا برای تابع هدف مسئله

برای به دست آوردن یک کران بالا برای مسئله می توان از روش هدایت منابع (Resource Directive) استفاده کرد که مسئله را به دو مسئله اصلی و زیر مسئله تبدیل می کند و با تخصیص یک ظرفیت به متغیرهای تخصیص ظرفیت، زیر مسئله را حل می کند. (Ahuja et al., 1993). اشکال عمده این روش بزرگ شدن اندازه مسئله اصلی است.

برای حل این مشکل ما از یک روش مستقیم، گرفته شده از روش EMNET (Embedded Network) (Mc Bride 1995) و حل مسئله چند کالای با استفاده از الگوریتم سیمپلکس شبکه محاط (Mc Bride et al., 1997) استفاده می کنیم. برای این منظور ابتدا مسئله P2 به شکل استاندارد می نویسیم T یعنی فقط به قیود (2.a) متغیرهای کمبود را می افزایشیم و بقیه قیود مسئله P2 تغییری نمی کند. پس قیود (2.a) به شکل زیر در می آیند:

$$\sum_{k=1}^K \sum_{r=1}^{S_k} \delta_{r,ij}^k x_{(p,q)kr}^k + \sum_{1 \leq k \leq K} \varepsilon_{ij}^k x_{ij}^k + s_{ij} = u_{ij} \quad (i,j) \in A \quad (2.a')$$

مرحله های معمول در روش EMNET عبارتند از:

مرحله اول: حل مسئله p2 با حذف قیود (2.a) با استفاده از الگوریتم سیمپلکس شبکه برای مسئله جریان مساوی کلی و به دست آوردن یک جواب اولیه می باشد.

مرحله دوم: جواب بهینه به دست آمده از مرحله اول را در قیود (2.a) کنترل می کنیم یا این جواب در قیود (2.a) صدق می کند که در این حالت جواب مرحله اول جواب بهینه مسئله است یا این که جواب مرحله اول در قیود (2.a) صدق نمی کند که در این حالت متغیرهای فرضی را به قیود (2.a) اضافه کرده و این متغیرهای فرضی را، وارد پایه می کنیم. سپس یک جواب شدنی را با حذف متغیرهای فرضی از پایه به دست می آوریم. EMNET از روش M بزرگ به جای برنامه ریزی دو فازی برای بیرون کردن متغیرهای فرضی از پایه استفاده می کند.

مرحله سوم: با جواب شدنی که از مرحله دوم به دست آمده شروع می کند و به سمت بهینگی می رود.

یک مشکلی که در EMNET با آن برخورد می کنیم این است که

شرط سوم توقف مربوط به اندازه تغییر W^p می باشد. اگر اندازه تغییر W^p بسیار کوچک باشد، بهبود در مقدار کران تابع هدف نیز بسیار کم است، پس اگر شرط زیر نیز برقرار باشد توقف می کنیم.

$$\text{قضیه ۳: } \text{Max}_{(i,j) \in A} (\theta_q (\sum_{1 \leq k \leq K} v_{ij}^k - u_{ij})) \leq 0/005$$

که:

$$\forall (i,j) \in A_{kr}, v_{ij}^{kp} = v_{(p,q)kr}^p \\ r = 1, 2, \dots, S_k, k = 1, 2, \dots, K$$

(Ali 1988).

حال با توجه به مقدار اولیه W و بیان شرط توقف الگوریتم مربوط به کران پایین تابع هدف را بیان می کنیم. در این الگوریتم ما یک طول گام اولیه θ را در نظر می گیریم مقدار بعدی θ وابسته به بهبود کران پایین و پارامتر m^* (پارامتر m^* یک مقدار ثابت اولیه است) دارد. در صورتیکه مقدار تابع هدف در طول m^* تکرار بهبود یابد، مقدار طول گام بدون تغییر باقی خواهد ماند، ولی اگر تابع هدف در طول m^* تکرار بهبود نیافت طول گام نصف می شود و تکرار از نقطه ای که بهترین مقدار برای کران پایین به دست آمده است ادامه می یابد.

الگوریتم کران پایین تابع هدف

(۱) مقدار دهی اولیه:

یک کران بالا اولیه UB ، طول گام اولیه θ و مقدار اولیه m^* و Tol را در نظر بگیرید.

$$p \leftarrow 0, m' \leftarrow 0$$

(۲) به دست آوردن بردار زیرگرادیان:

- از زیر مسئله $p5$ ، برای مقدار ثابت داده شده W^p برای $k = 1, 2, \dots, K$ جواب V^{kp} را به دست می آوریم و قرار می دهیم:

$$\Delta_{ij}^p = [\sum_{1 \leq k \leq K} v_{ij}^{kp} - u_{ij}] \quad \forall (i,j) \in A$$

که

$$r = 1, 2, \dots, S_k, k = 1, 2, \dots, K, \quad \forall (i,j) \in A_{kr}, v_{ij}^{kp} = v_{(p,q)kr}^p$$

- اگر $W^p \Delta^p = 0$ و V^p یک جواب شدنی مسئله P2 بود آنگاه V^p در قضیه (۱) صدق می کند و جواب بهینه حاصل می شود.

- اگر $Z(W^p) < LB$ آنگاه $m' \leftarrow m' + 1$

- اگر $m' = m^*$ آنگاه

$$\theta \leftarrow \frac{\theta}{2}, W^p \leftarrow W^*, m' \leftarrow 0$$

در غیر این صورت $m' \leftarrow 0$ و $LB \leftarrow Z(W^p)$ و $W^* \leftarrow W^p$

- اگر $\frac{UB-LB}{|LB|+1} \leq TOL$ بنا به قضیه ۲ الگوریتم خاتمه می پذیرد.

بسیار خوب به‌دست آمده از $p6$ ما یک کران بالا UB برای تابع هدف مسئله به‌دست می‌آوریم. (زیرا هر جواب به‌دست آمده از EMNET برای مسئله چند کالایی یک جواب شدنی مسئله $p2$ است).

شرط توقف در این جا دو حالت دارد :

(۱) برقراری شرط بهینگی در مرحله سوم روش EMNET که همان شرط بهینگی روش سیمپلکس است.

(۲) برقراری شرط قضیه (۲).

الگوریتم کلی

الگوریتم کلی کران بالا و کران پایین تابع هدف را تعدیل می‌کند تا به جواب بسیار نزدیک به جواب بهینه برسد. در این الگوریتم دو مقدار IL و IU را به‌طور دلخواه در ابتدا مقداردهی می‌کنیم. وقتی الگوریتم اصلی کران پایین را صدا می‌زند، الگوریتم کران پایین IL بار اجرا می‌شود و هم‌چنین وقتی الگوریتم کران بالا را فرا می‌خوانیم این الگوریتم نیز IU بار اجرا می‌شود.

در الگوریتم کلی ما ابتدا الگوریتم تخصیص ظرفیت را فرا می‌خوانیم زیرا آن یک نقطه شروع خوب نزدیک به جواب بهینه تولید می‌کند که می‌توانیم این مقدار به‌عنوان جواب اولیه در الگوریتم کران پایین و کران بالا مورد استفاده قرار دهیم. حال الگوریتم کلی را این‌گونه بیان می‌کنیم.

الگوریتم کلی:

(۱) یک مقدار اولیه

دو مقدار IU و IL را در نظر بگیرید. (این دو مقدار تعداد تکرارهای کران بالا و پایین را در هر مرحله بیان می‌کند).

$R \leftarrow 0$, $T \leftarrow 0$, $UB \leftarrow +\infty$, $LB \leftarrow -\infty$ الگوریتم تخصیص ظرفیت را اجرا کنید:

(۱) محاسبه کران پایین برای مسئله

(a) الگوریتم کران پایین را اجرا کنید.

(b) اگر $T \leftarrow T+1$ اگر $T \leq IL$ آنگاه به مرحله 1.a بروید.

(۲) محاسبه کران بالا

(a) الگوریتم کران بالا را اجرا کنید .

(b) اگر $R \leftarrow R+1$ اگر $R < IU$ آنگاه به مرحله 2.a بروید.

(۳) تکرار دوباره مرحله‌ها

$R \leftarrow 0, T \leftarrow 0$ و به مرحله (۱) بروید.

**کاربرد مسئله چند کالایی با جریان مساوی روی کمان‌ها
بنکداری تولیدات فصلی (Warehousing of Seasonal Products).**

یک شرکت تولیدکننده محصولات چند گانه را در نظر بگیرید به طوری که تولید و تقاضای محصولات به‌صورت دوره‌ای انجام می‌پذیرد.

جواب به‌دست آمده از مرحله اول، می‌تواند خیلی دور از شدنی بودن باشد. در این حالت ما به‌جای مرحله اول EMNET از جواب x_0 به‌دست آمده از روش تخصیص ظرفیت استفاده می‌کنیم که جواب x_0 بسیار نزدیک به شدنی بودن است. همانطور که می‌دانیم مسئله تخصیص ظرفیت به‌عنوان یک مسئله با هزینه محدب حل می‌شود. وقتی یک جواب شدنی پیدا شد ما باید آن را به یک جواب پایه‌ای، برای مسئله اصلی تبدیل کنیم. در این حالت از الگوی هزینه محدب جریان یک‌بار دیگر استفاده می‌کنیم و یک جواب پایه‌ای اولیه برای مسئله اصلی به‌وجود می‌آوریم (Mc Bride et al., 1997). برای این منظور، ما برای هر متغیر غیر پایه‌ای (به‌دست آمده از الگوریتم تخصیص ظرفیت) که در کران پایین (صفر) یا بالای اصلی خود نیست دو قطعه هزینه محدب یکسان به‌وجود می‌آوریم، قطعه اول از صفر تا مقدار اولیه متغیر غیر پایه‌ای و قطعه دوم از مقدار اولیه متغیر غیر پایه تا کران بالای اصلی است و با بقیه متغیرها به‌عنوان متغیرها با هزینه خطی رفتار می‌کنیم. بردار q را به‌صورت زیر تعریف می‌کنیم:

$$q_{ij}^k = 0 \quad \text{برای هر متغیر پایه‌ای و متغیرهای غیر پایه‌ای که در کران}$$

بالا یا پایین خود هستند.

q_{ij}^k را برای متغیرهای غیر پایه که در نقاط انفصال (بین کران بالا و پایین هستند) برابر با مقدار نقطه انفصال می‌گذاریم. و به همین ترتیب q_r^k و $k = 1, 2, \dots, K, r = 1, 2, \dots, s_k$ را تعریف می‌کنیم.

$P6$:

$$\begin{aligned} \text{Min} & \sum_{k=1}^K \sum_{(i,j) \in A_k} c_{ij}^k (q_{ij}^k - (q_{ij}^k - x_{ij}^k)^+ + (x_{ij}^k - q_{ij}^k)^+) + \\ & \sum_{k=1}^K \sum_{r=1}^{s_k} c_r^k (q_r^k - (q_r^k - x_r^k)^+ + (x_r^k - q_r^k)^+) \end{aligned}$$

S.t (6)

$$BX \leq U$$

$$D^k X^k = b^k \quad k = 1, 2, \dots, K$$

$$0 \leq x_{ij}^k \leq u_{ij} \quad (i, j) \in A_k, k = 1, 2, \dots, K$$

$$0 \leq x_{(p,q)kr} \leq u_r^k \quad k = 1, 2, \dots, K, r = 1, 2, \dots, s_k$$

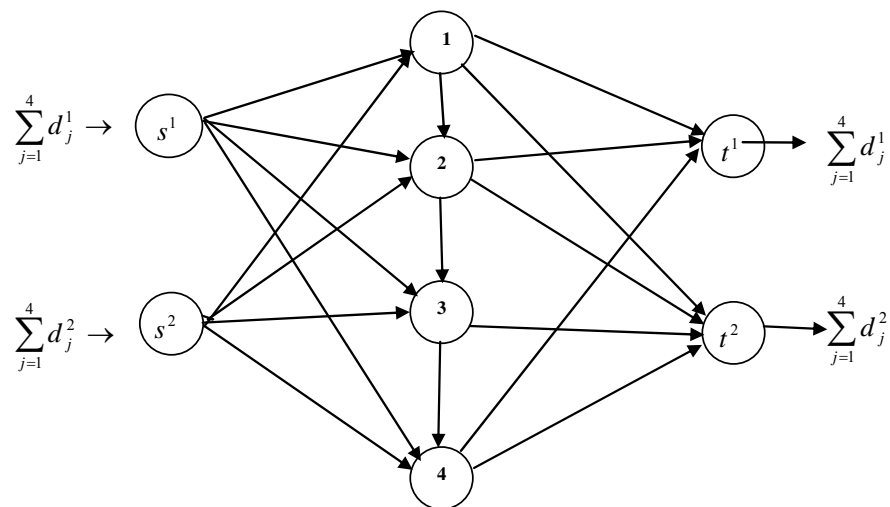
مسئله بالا با استفاده از تبدیل مسئله جریان هزینه محدب به مسئله مینیموم هزینه جریان به‌دست می‌آید (Ahuja et al., 1993). جواب x_0 را می‌توان به‌عنوان یک جواب اولیه این مسئله به کار برد.

سر انجام یک جواب شدنی پایه‌ای به‌دست می‌آید و روند بقیه مرحله‌ها مانند روش EMNET ادامه می‌یابد. تنها تفاوتی که هست، ما دیگر در زیر مسئله‌ها از روش سیمپلکس شبکه معمولی استفاده نمی‌کنیم بلکه از روش سیمپلکس شبکه برای مسئله مساوی در حالت کلی استفاده می‌کنیم.

در هر بار تکرار روش EMNET برای مسئله چند کالایی با نقطه اولیه

در هر دوره از ظرفیت انبار بیشتر نشوند (د) که هزینه تولید و هزینه نگهداری در انبار حداقل شود.

در حالت ساده فرض کنید شرکت دو نوع محصول را تولید می‌کند و شرکت نیاز به تهیه فهرستی از تولیدات برای ۴ دوره سه ماهه یک سال را دارد. فرض کنید d_j^1 ، d_j^2 نمایش برای تقاضای محصولات ۱ و ۲ در j امین دوره باشد. گنجایش (ظرفیت) محصول برای j امین دوره u_j^1 و u_j^2 ، هزینه هر واحد محصول برای این دوره c_j^1 و c_j^2 و h_j^1 و h_j^2 هزینه‌های ذخیره (نگهداری) دو محصول از دوره j به دوره $j+1$ باشد. شبکه بسط یافته زمانی این مسئله به صورت شکل ۱ می‌باشد.

نمودار ۱. بهینه سازی بنکداری تولیدات فصلی

دوره j به دوره $j+1$ نمایش می‌دهد هر یک از این کمان‌ها دارای ظرفیت R ، با هزینه انتقال هر واحد h_j^1 برای کالای ۱ و h_j^2 برای کالای ۲ می‌باشد. فرض کنید در این مثال می‌خواهیم جریان روی کمان (۱) $(s^1, 4)$ و برای کالای ۱ و جریان روی کمان (۲) $(s^2, 3)$ و برای کالای ۲ با همدیگر یکسان باشند.

این مثال را با متناظر کردن اعداد در نگاره ۱ و ۲ مربوط به کالای اول و دوم و با استفاده از الگوریتم توضیح داده شده تا ۱۰ مرحله در نگاره شماره ۳ حل می‌کنیم. در ضمن فرض می‌کنیم که:

$$h_j^1 = h_j^2 = 5 \quad j=1,2,3,4$$

$$s^1 = \sum_{j=1}^4 d_j^1 = 20 \quad \text{و} \quad s^2 = \sum_{j=1}^4 d_j^2 = 30$$

نگاره ۱. داده‌ها مربوط به کالای اول

پارامترها	u_1^1	u_2^1	u_3^1	u_4^1	d_1^1	d_2^1	d_3^1	d_4^1	c_1^1	c_2^1	c_3^1	c_4^1
مقادیر	10	5	9	12	3	5	9	3	5	4	3	4

این شرکت دارای انباری با ظرفیت ثابت R است که در این انبار همه محصولات تولید شده ذخیره می‌شود.

این مسئله یک مسئله چند کالایی و چند دوره‌ای (multi-period) است که دوره‌های آن معمولاً هفتگی، ماهانه یا سه ماهه یکبار است. این مسئله را می‌توان با استفاده از تکنیک شبکه بسط یافته زمانی (Time-expanded) (Balázs Kotnyek Septembre 2003) به یک مسئله ایستا تبدیل کرد. مسئله تصمیم‌گیری در اینجا شناسای سطح تولیدات برای همه محصولات در هر دوره است به طوری که الف) تقاضا در هر دوره برای هر محصول را برآورده سازد و ب) میزان تولید برای بعضی از کالاها در هر دوره ثابت بماند. ج) محصولات تولید شده

شبکه شامل یک گره برای هر دوره همچنین یک گره منبع و یک گره تقاضا برای هر کالا می‌باشد.

(شبکه به شبکه تک عرضه‌ای و تک تقاضایی برای کالای نوع اول و دوم تبدیل شده است) میزان عرضه و تقاضا برابر مجموع میزان تقاضا برای کالا در چهار دوره است. هر گره منبع s^k دارای چهار کمان خارج شونده متناظر با چهار فصل است که فقط یک کالا روی هر یک از این کمانها جریان دارد. هزینه c_j^k و ظرفیت u_j^k را به کمان (s^k, j) وابسته می‌کنیم، به طور مشابه گره تقاضای دارای چهار کمان وارد شونده است. به کمان (j, t^k) هزینه صفر و گنجایش d_j^k وابسته می‌کنیم. کمان‌های باقی مانده به صورت $(j+1, j)$ برای $j=1,2,3$ می‌باشد که جریان روی این کمان‌ها میزان کالای ذخیره شده را از

نگاره ۲. داده‌ها مربوط به کالای دوم

پارامترها	u_1^2	u_2^2	u_3^2	u_4^2	d_1^2	d_2^2	d_3^2	d_4^2	c_1^2	c_2^2	c_3^2	c_4^2
مقادیر	20	8	15	14	4	8	4	14	6	4	2	3

نگاره ۳. جواب‌های محاسبه شده با استفاده از الگوریتم‌های کلی ارائه شده با ۱۰ مرحله

تکرارام	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
کران بالا	۳۶۳	۳۳۲٫۳۶	۲۵۰٫۷	۲۲۲	۲۰۶٫۸۶	۱۹۸٫۳۶	۱۹۲٫۶۷	۱۸۸٫۶۲	۱۸۴٫۵۸	۱۸۲٫۶۵
کران پایین	۹۶٫۵۳	۱۰۵٫۵	۱۶۵٫۴۶	۱۷۰	۱۷۵	۱۷۷٫۸۱	۱۷۸٫۶۹	۱۷۹٫۵	۱۷۹٫۶۶	۱۷۹٫۷۸

منابع:

- Ahuja R.K., Magnanti T.L., Orlin J.B. 1993: Network Flows Theory, Algorithms and Applications: Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ.
- Ahuja R.K., Orlin J.B., Sechi G.M., Zuddas, P. 1999: Algorithms for the simple equal flow problem. *Management Science*. **45**:1440–1455.
- Ali A.I., Kennington J., Shetty B. 1988: The equal flow problem. *European Journal of Operational Research*. **36**: 107–115.
- Balázs Kotnyek Septembre 2003: An annotated overview of dynamic network flows.
- Calvete H.I. 2003: Network simplex algorithm for the general equal flow problem. *European Journal of Operational Research*. **150**: 585 – 600.
- Gulpinar N., Mitra G., Maros I. 2002: Creating Advanced Bases For Large Scale Linear Programs Exploiting Embedded Network Structure. *Computational Optimization and Application*. **21**: 71–93.
- Mcbride R.D. 1985: Solving embedded generalized network problem. *European Journal of Operational Research*. **21**: 82–92.
- Mcbride R.D., Mamer J.W. 1997: Solving multicommodity flow problems with a primal embedded network simplex algorithm: *INFORMS Journal on computing*. 9: 154–163.